

Euroopan unionin
neuvosto

**Bryssel, 23. toukokuuta 2023
(OR. en)**

9616/23

**RECH 190
EDUC 169
PI 77
DIGIT 96**

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 23. toukokuuta 2023

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 8827/23

Asia: Korkealaatuinen, läpinäkyvä, avoin, luotettava ja tasapuolinen tieteellinen julkaisutoiminta

– Neuvoston päätelmät (hyväksytty 23. toukokuuta 2023)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3949. istunnossaan 23. toukokuuta 2023 hyväksymät päätelmät korkealaatuisesta, läpinäkyvästä, avoimesta, luotettavasta ja tasapuolisesta tieteellisestä julkaisutoiminnasta.

NEUVOSTON PÄATELMÄT KORKEALAATUISESTA, LÄPINÄKYVÄSTÄ,
AVOIMESTA, LUOTETTAVASTA JA TASAPUOLISESTA TIETEELLISESTÄ
JULKAISUTOIMINNASTA

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

PALAUTTAA MIELEEN

- tutkimustoiminnan integriteetistä 1. joulukuuta 2015 antamansa päätelmät¹, joissa todettiin, että avoin tiede on tärkeä väline tutkimustoiminnan integriteetin vahvistamisessa samalla kun tutkimuksen integriteetti edistää avointa tiedettä;
- siirtymisestä avoimen tieteen järjestelmään 27. toukokuuta 2016 antamansa päätelmät², joissa katsottiin, että avoimella tieteellä on edellytyksiä lisätä tieteen laatua ja vaikutusta yhteiskunnan hyväksi;
- siltojen rakentamisesta tehokkaan eurooppalaisen korkeakouluysteistyön tukemiseksi 5. huhtikuuta 2022 antamansa suosituksen³, jossa korostettiin olevan tärkeää tukea avoimen lähdekoodin ratkaisujen testausta ja pilotointia yhteisten haasteiden voittamiseksi, mikä edistää korkeakoulujärjestelmien yhteentoimivuutta, digitaalista valmiutta, datasuvereniteettia ja vastuullisuutta;

¹ 14853/15.

² 9526/16.

³ EUVL C 160, 13.4.2022, s. 1–8.

- tutkimuksen ja innovoinnin kansainvälisen yhteistyön arvoista ja periaatteista 10. kesäkuuta 2022 antamansa päätelmät⁴, joissa kannustettiin avoimeen tieteeseen pyrittäessä tutkimustulosten vastavuoroiseen lujittamiseen ja levittämiseen sellaisten kehysten ja strategioiden avulla, joissa keskitytään tieteellisten julkaisujen avoimeen ja välittömään saatavuuteen, sekä tuettiin tutkijoiden oikeuksia julkaista, jakaa ja levittää avoimesti tutkimustensa tuloksia ja tietoja ja tiedottaa niistä avoimesti, myös koulutuksen ja opetuksen avulla, ja olla mukana tutkijoita edustavissa ammatillisissa tai akateemisissa organisaatioissa joutumatta työjärjestelmässään epäedulliseen asemaan taikka joutumatta sensuroiduksi tai syrjityiksi;
- avoimen tieteen tutkimusta ja täytäntöönpanoa koskevasta arvioinnista 10. kesäkuuta 2022 antamansa päätelmät⁵, joissa korostettiin julkisrahoitteisten tutkimustulosten, julkaisujen ja datan esteetöntä saatavuutta ja uudelleenkäyttöä tutkimustarkoituksiin ja painotettiin etuja, joita saadaan avoimesta tieteestä ja tutkimusjulkaisujen välittömästä avoimesta saatavuudesta sekä monikielisyydestä tutkimustulosten laajemman tiedottamisen tarkoituksessa;

Kohti avointa, tasapuolista ja kestäväää tieteellistä julkaisujärjestelmää

1. PALAUTTAA MIELEEN, että aikakauslehtien välityksellä toteutettava tieteellinen julkaisutoiminta on nykyisin ensisijainen akateeminen keino levittää tutkimustuloksia ja uutta tieteellistä tietoa; TOISTAA, että on tärkeää nopeuttaa siirtymistä avoimeen tieteeseen tutkimuksen laadun, tehokkuuden ja vaikutuksen parantamiseksi edistämällä tutkimustulosten läpinäkyvyyttä, saatavuutta, monimuotoisuutta, uudelleenkäytettävyyttä, toistettavuutta ja luotettavuutta, että tiedejulkaisujen avoin saatavuus, mukaan lukien niiden uudelleenkäyttö, on yksi avoimen tiedejärjestelmän keskeisistä osatekijöistä ja että tarvitaan toimia sen varmistamiseksi, että tieteellinen julkaisutoiminta tukee näitä tavoitteita;

⁴ 10125/22.

⁵ 10126/22.

2. TOTEAA, että digitaalinen siirtymä haasteistaan huolimatta luo edelleen mahdollisuuksia uusille tehokkaille ja tuloksellisille tieteellisen julkaisutoiminnan menetelmille, kuten verkossa toimiville julkaisuvälineille, tietovarastoille ja alustoille, joilla voidaan julkaista monenlaisia tutkimustuloksia kaikilta aloilta sekä kansallisella että Euroopan tasolla, mutta että nykyinen järjestelmä perustuu pitkälti sellaisiin liiketoiminta- ja toimintamalleihin, joissa ei ole vielä täysin hyödynnetty digitalisaation mahdollisuuksia, erityisesti kun otetaan huomioon yhä tärkeämpien, tutkimusten seurauksena saatavien data-aineistojen, ohjelmistojen ja tutkimusprotokollien yms. alati kasvava määrä; ja KOROSTAA, että on tärkeää investoida sähköiseen infrastruktuuriin sekä digitaalisiin ja innovatiivisiin välineisiin ja valmiuksiin;
3. PAINOTTAA, että tieteellisellä julkaisutoiminnalla olisi tuettava akateemisen vapauden, tutkimustoiminnan integriteetin ja tieteellisen huippuosaamisen keskeisiä periaatteita sekä tutkimustulosten mahdollisimman laajaa saatavuutta ja uudelleenkäytettävyyttä kuten myös tutkimusyhteisöjä ja niiden monialaista yhteistyötä, ja KOROSTAA, että toistettavuuden, läpinäkyvyyden, jakamisen, täsmällisyyden ja yhteistyön varmistamista koskevat tieteelliset käytännöt ovat tärkeitä keinoja saada aikaan julkaisujärjestelmä, joka vastaa demokraattisten, nykyaikaisten ja digitaalisten yhteiskuntien haasteisiin; TÄHDENTÄÄ, että välittömän ja rajoittamattoman avoimen saatavuuden olisi oltava sääntö julkaistaessa julkisin varoin rahoitettua tutkimusta ja että hinnoittelun olisi oltava läpinäkyvää ja oikeassa suhteessa julkaisupalveluihin, kun yksittäiset tekijät tai lukijat eivät kata kustannuksia;

Monimuotoisuuden tukeminen ja tasapuolisuuden varmistaminen tieteellisessä julkaisutoiminnassa

4. TOTEAA, että eri tieteenaloilla on erilaisia julkaisukäytäntöjä ja PAINOTTAA, että joitakin julkaisumuotoja, kuten monografioita, kirjoja ja pitkiä julkaisuja, olisi erityisesti yhteiskuntatieteiden ja humanististen tieteiden alalla edelleen tuettava ja samalla edistettävä avointa julkaisemista ja mahdollistettava erilaisten muotojen rinnakkaiselo sekä julkaiseminen useilla kielillä;

5. TOTEAA, että tieteellisen julkaisutoiminnan nykyjärjestelmästä vastaavat erilaiset voittoa tavoittelevat ja voittoa tavoittelemattomat järjestöt, ja YHTYY huoleen siitä, että tieteellisten julkaisujen saatavuudelle ja tieteelliselle julkaisutoiminnalle asetetut yhä kalliimmat maksumuurit luovat epätasa-arvoa ja ovat muuttumassa kestäättömiksi julkisten tutkimusrahoittajien ja julkisten varojen käytöstä vastuussa olevien laitosten kannalta, mikä vähentää tutkimukseen käytettävissä olevaa rahoitusta;
6. KOROSTAA sellaisten voittoa tavoittelemattomien tieteen avointen julkaisumallien merkitystä, joissa ei veloiteta maksuja tekijöiltä tai lukijoilta ja joissa tekijät voivat julkaista teoksensa ilman rahoituksen tai instituutin kelpoisuuteen liittyviä kriteerejä; PANEE MERKILLE sellaisten mallien moninaisuuden, jotka eivät ole riippuvaisia kirjoittajamaksuista tai vastaavista yksikkökohtaisista maksuista, ja KOROSTAA, että on tärkeää tukea julkisten tutkimusorganisaatioiden johtamaa näiden mallien kehittämistä;
7. KOROSTAA, että on keskeisen tärkeää välttää tilanteita, joissa tutkijoille jää vain vähän valinnanvaraa julkaisukanavien suhteen – näin pikemminkin taloudellisista valmiuksista kuin laatuksista johtuen – ja joissa maksumuurit rajoittavat tutkimusjulkaisujen saatavuutta; PITÄÄ MYÖNTEISENÄ koordinoitua EU:n sisällä ja globaalien kumppaneiden kanssa tieteellisen julkaisutoiminnan tasapuolisuuden tukemiseksi ottaen huomioon Unescon suosituksen avoimesta tieteestä⁶;

Lisätään luottamusta ja varmistetaan korkea laatu, läpinäkyvyys ja integriteetti tieteellisessä julkaisutoiminnassa

8. KOROSTAA, että akateemiseen vapauteen kuuluu oikeus vapaasti määritellä tutkimuskysymyksiä, valita ja kehittää teorioita, kerätä empiiristä aineistoa, käyttää akateemisia tutkimusmenetelmiä, kyseenalaistaa vakiintunut tietämys ja esittää uusia ideoita, ja se sisältää oikeuden jakaa, levittää ja julkaista tämän pohjalta tuloksia, myös koulutuksen ja opetuksen avulla, ja KOROSTAA, että näiden käytäntöjen rajoittaminen muodostaa uhan akateemiselle vapaudelle ja tutkimuksen integriteetille;

⁶ [UNESCO Recommendation on Open Science - UNESCO Digital Library](#)

9. KOROSTAA, että tiukan vertaisarvioinnin olisi jatkossakin oltava keskeistä tieteellisessä julkaisutoiminnassa siten, että tutkijat ottavat vastuun vertaisarviointista ja antavat asiantuntijaneuvontaa toimituskunnissa, jolloin varmistetaan tutkimuksen tieteelliset standardit, validointi ja laatu; PAINOTTAA, että vertaisarvioinnissa olisi edelleen kehitettävä ja ylläpidettävä tutkimuksen integriteettiä ja luottamusta tieteeseen muun muassa peruuttamalla väärin tietoihin perustuvia julkaisuja; MYÖNTÄÄ, että vertaisarviointijärjestelmään kohdistuu tällä hetkellä useita erilaisia haasteita, kuten toimitettujen aineistomäärien kasvua ja arvioijien väsymistä; KOROSTAA, että läpinäkyvyyttä on syytä edistää avointen vertaisarviointikäytäntöjen avulla ja että tutkijoille on tarpeen antaa tunnustusta vertaisarviointista ja palkita heitä siitä;
10. KOROSTAA, että toistettavuus on tutkimuksen laadun keskeinen ominaisuus, joka liittyy läheisesti tutkimuksen läpinäkyvyyteen ja integriteettiin, ja että toistettavuuden puute voi vaikuttaa kielteisesti tieteen kehitykseen ja tiedettä kohtaan koettuun luottamukseen;

Tulevat toimet

Toimintaedellytykset

11. ROHKAISEE jäsenvaltioita ja komissiota tukemaan vahvemmin yhdenmukaistettujen institutionaalisten ja rahoituksellisten toimintaperiaatteiden ja strategioiden kehittämistä sellaisia eurooppalaisia voittoa tavoittelemattomia tieteen avoimia monimuotoisia julkaisumalleja varten, jotka ovat maksuttomia tekijöille tai lukijoille, ja laatimaan ja panemaan täytäntöön etenemis- tai toimintasuunnitelmia, jotta tällaiset julkaisumallit yleistyisivät merkittävästi;

12. PITÄÄ MYÖNTEISENÄ, että useat jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet kansalliseen tekijänoikeuslainsäädäntöönsä sekundäärisiä julkaisuoikeuksia, jotka mahdollistavat julkisrahoitteisten tieteellisten julkaisujen avoimen julkaisemisen; KANNUSTAA komissiota eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) toimintapoliittisen ohjelman 2022–2024 ERA-toimen 2 puitteissa tarkastelemaan ja ehdottamaan EU:n tasolla toimenpiteitä, joilla pyritään poistamaan julkisrahoitteisten tutkimustulosten sekä julkaisujen ja datan saatavuutta ja uudelleenkäyttöä tutkimustarkoituksiin hankaloittavia esteitä ja takaamaan samalla tekijän suostumus; KEHOTTAJAA jäsenvaltioita päivittämään avointa julkaisemista koskevia kansallisia toimintaperiaatteitaan ja suuntaviivojaan, jotta tieteelliset julkaisut olisivat välittömästi avoimesti saatavilla avoimilla lisensseillä, ja soveltamaan tutkimusdataan FAIR-periaatteita (löydettävissä, saavutettavissa, yhteentoimivaa ja uudelleen käytettävissä) ja "niin avoin kuin on mahdollista, niin suljettu kuin on tarpeen" -periaatetta ottaen huomioon OECD:n julkilausuman julkisrahoitteisten tutkimusaineistojen saatavuudesta⁷;
13. KOROSTAA tarvetta muuttaa tutkimuskulttuuria siten, että tunnustetaan tutkimustoimien moninaisuus ja yleinen tavoite saavuttaa tutkimuksen mahdollisimman korkea laatu ja vaikuttavuus; SUHTAUTUU tässä yhteydessä MYÖNTEISESTI tutkimuksen arvioinnin uudistamiseksi toimivaan Coalition for Advancing Research Assessment (CoARA) -yhteenliittymään; ja KANNUSTAA sidosryhmien, jäsenvaltioiden, komission ja assosioituneiden maiden väliseen tiiviiseen vuoropuheluun tutkimuksen arvioinnin uudistamisesta koordinoitusti maailmanlaajuisten kumppanien kanssa;
14. TOTEAA, että tieteellisen julkaisutoiminnan tilaa koskevan datan ja luotettavien tietojen puute, mukaan lukien kustannukset ja bibliometriset tiedot, haittaa avoimen julkaisemisen toimintapolitiikan kehittämisen, täytäntöönpanon ja arvioinnin etenemistä ja heikentää jäsenvaltioiden ja tutkimusorganisaatioiden asemaa neuvotteluissa kaupallisten yritysten kanssa; PANEE MERKILLE meneillään olevan kehityksen seurata edistymistä kohti avointa tiedettä eurooppalaisten avoimen tieteen pilvipalvelujen (EOSC) puitteissa kansallisen seurannan ja yhteisten laadullisten ja määrällisten indikaattoreiden pohjalta; KANNUSTAA jäsenvaltioita ja komissiota vauhdittamaan tätä kehitystä ja vähentämään seuranta-aloitteiden hajanaisuutta sisällyttämällä avoimen tieteen seurannan ERAn seurantamekanismiin ja toimimaan sen varmistamiseksi, että seurantatiedot ovat FAIR-periaatteiden mukaisia;

⁷ [Recommendation of the OECD Council concerning Access to Research Data from Public Funding - OECD](#)

Valmiudet: infrastruktuurit ja osaaminen

15. Yhä edelleen KANNUSTAA jäsenvaltioita tukemaan Open Research Europe (ORE) -julkaisualustan pilotointia yhteiseksi, voittoa tavoittelemattomaksi laaja-alaiseksi tutkimuksen avoimen julkaisemisen palveluksi yhteisen hyvän asialla, ja edistämään ja tukemaan muita aihekohtaisia ja kansallisia voittoa tavoittelemattomia, avoimen julkaisemisen alustoja ja malleja, jotka tarjoavat korkealaatuisia julkaisupalveluja tutkijoille ja jotka on mahdollisuuksien ja soveltuvuuden mukaan yhteenliitetty Euroopan tasolla kapasiteetin, tehokkuuden, käytettävyyden ja kustannustehokkuuden lisäämiseksi;
16. KANNUSTAA jäsenvaltioita ja komissiota investoimaan edistämismielessä yhteentoimiviin, voittoa tavoittelemattomiin avoimen lähdekoodin ohjelmistoihin ja avoimiin standardeihin perustuviin julkaisuinfrastruktuureihin, jotta vältetään palvelujen lukkiutuminen ja omistuspohjaiset järjestelmät, ja yhdistämään nämä infrastruktuurit eurooppalaisiin avoimen tieteen pilvipalveluihin;
17. KANNUSTAA jäsenvaltioita ja komissiota kehittämään vertaisarviointia koskevia vastavuoroisen oppimisen harjoituksia, myös periaatteita ja käytäntöjä sen osalta selventäen, miten edistetään läpinäkyvyyttä ja miten annetaan tunnustusta vertaisarvioinnista ja palkitaan siitä tutkijoita arvioitaessa;
18. KANNUSTAA jäsenvaltioita ja komissiota toteuttamaan toimia, joilla edistetään institutionaalisten valmiuksien kehittämistä ja lisätään tutkijoiden tietämystä teollis- ja tekijänoikeuksista ja niiden arvosta, mukaan lukien seuraukset tekijänoikeuksien siirtyessä tekijöiltä kustantajille ja tutkijoiden teollis- ja tekijänoikeuksien strategisen hallinnan merkitys tieteellisten julkaisujen välittömän ja rajoittamattoman avoimen julkaisemisen helpottamisessa;
19. PYYTÄÄ jäsenvaltioita ja komissiota yhdenmukaistamaan avointa julkaisemista ja avointa tiedettä koskevia toimintapolitiikkojaan ja suosituksiaan Euroopan tutkimus- ja innovaationsopimuksen⁸ ja eurooppalaisten tiedeakatemioiden yhteistyöorganisaation laatimien tutkimustoiminnan integriteettiä koskevien eurooppalaisten käytännesääntöjen⁹ kanssa ja KOROSTAA, että mainitussa yhteydessä on olennaisen tärkeää kehittää koulutusta ja aineistoja, jotka tukevat tutkijoita heidän pyrkimyksissään soveltaa avoimen tieteen periaatteita, ja samalla varmistaa tutkimuksen integriteettiä koskevien korkeatasoisten vaatimusten noudattaminen;

⁸ EUVL L 431, 2.12.2021, s. 1–9.

⁹ [ALLEA-European-Code-of-Conduct-for-Research-Integrity-2017.pdf](#)

20. KEHOTTAJAA jäsenvaltioita yhteistyössä komission kanssa puuttumaan järjestelmällisesti saalistajajulkaisuihin ja edistämään ja tukemaan opiskelijoille ja tutkijoille uran kaikissa vaiheissa suunnattua koulutusta vastuullisista, avoimista ja eettisistä julkaisukäytännöistä, jotta heillä olisi tarvitsemansa tiedot ja pätevyudet, sekä varmistamaan riittävän koulutuksen ja tietoisuuden kalastelevista, kyseenalaisista, harhaanjohtavista ja heikkolaatuisista julkaisukäytännöistä ja niiden kielteisestä vaikutuksesta tutkimuksen luotettavuuteen.
-